

De 'lastige' familie

Luc Van de Ven

Klinisch ouderenpsycholoog

Dienst Ouderenpsychiatrie

UPC KULeuven

Om te beginnen:
enkele persoonlijke vragen...

1. De lastige familie

► Vele voorbeelden:

- Veeleisend gedrag
- Manifestaties van bemoeilijkte rouw
- Ouderenmishandeling
- Behandeling-doorkruisend gedrag
- Verdeelde familie of conflicten in de partnerrelatie

Waarom is dit lastig?

- Gebrek aan waardering
- Gevoel van machteloosheid
- Professionele trots
- We verdedigen het belang van 'onze' patiënt / cliënt / bewoner
- 'Overdracht'
- Andere visies / attitudes
- "Dit hoort toch niet"
- ...

2. Eerste stap: een poging tot begrijpen (= diagnostiek)

▶ De stress van de (centrale) zorgdrager:

- Zorgstress
- Relatiestress
- Netwerkstress

2. Eerste stap: een poging tot begrijpen (= diagnostiek)

▶ (Anticiperend) rouwen.

▶ Componenten:

- Ontkenning
- Depressiviteit
- Schuldgevoelens
- Agressieve gevoelens
- Aanvaarding

2. Eerste stap: een poging tot begrijpen (= diagnostiek)

▶ Dit is lijden !

- Invloed op gezondheid
- Mishandeling

2. Eerste stap: een poging tot begrijpen (= diagnostiek)

▶ Gecompliceerde rouw:

Bv. een of meerdere componenten erg uitgesproken.

▶ Determinanten:

- Symptomen en verloop
- Omgaan met gevoelens, persoonlijkheid
- Kwaliteit van de relatie
- Verlies op meerdere fronten
- Kwaliteit van sociale contacten (vertrouwenspersoon?)

2. Eerste stap: een poging tot begrijpen (= diagnostiek)

- ▶ De betekenis van de familiale en relationele geschiedenis.
 - ‘Oude verdriet’ en openstaande rekeningen
 - Symbiotische of ambivalente relatie
 - Machtsverhouding binnen het koppel
 - Kinderen gaan het huis uit
 - De overleden ouder
 - De erfenis
 - ...

Opname in een woonzorgcentrum... een adoptie

- ▶ Zorg uit handen geven
- ▶ Familie en professionele hulpverleners: potentiële vijanden.

3. Bouwstenen van een constructieve samenwerking

▶ Uitgangspunten:

- “De patiënt staat centraal?”
- Begeleiden van familie is essentieel deel van ons werk
- Streven naar ‘partners in zorg’

3. Bouwstenen van een constructieve samenwerking

▶ Uitgangspunten:

- Kennis van de geschiedenis
- Besef dat we ‘potentiële’ vijanden zijn
- Niet te snel oordelen

3. Bouwstenen van een constructieve samenwerking

▶ Attitude van de hulpverlener:

- Luisteren naar ieders verhaal (ieders 'waarheid')
- Maximale benadering met behoud van afstand
- Informatie geven
- Niet culpabiliseren
- Openheid versus defensiviteit: "Geef kritiek"
- Beschikbaarheid

3. Bouwstenen van een constructieve samenwerking

▶ Wat betekent dit voor het team:

- Familiebegeleiding is opdracht voor elk teamlid
- Maar, soms extra hulp nodig
 - Bv. gecompliceerde rouw
 - Bv. zware familiale conflicten en de uitdaging "finishing well"

Daarom:

- Deskundigen op de rand van het team
- Drie-partijen overleg

3. Bouwstenen van een constructieve samenwerking

▶ En soms ook:

- Individuele psychotherapie
- Familie therapie
- Gespreksgroepen

Desalniettemin...

- ▶ Blijft de situatie soms 'spannend' ... met frustraties bij alle betrokkenen
- ▶ En daarom ook nood aan:
 - Intervisie / supervisie
 - Onderling vertrouwen binnen het team (met mogelijkheid tot tegenspraak, cf. familie therapist en co-therapeut)
 - Kritische kijk op jezelf: mijn geschiedenis, mijn angsten, mijn kwetsuren, ...